

6

ПРОДАНИЙ ЙОСИФ І СИН БОЖИЙ

Як через рабство приходять
спасіння

*Тож мене послав Бог перед вами зберегти ваш
останок на землі у цей час і прогудувати ваш
великий останок.*

БУТТЯ 45:7

*«Ви змовилися проти мене на зло, однак Бог
повернув це для мене на добро, аби лиш вийшло
так, як є сьогодні».*

БУТТЯ 50:20

*Не переведеться князь у Юди й володар з його
лона, доки не прийде призначене для нього, Він
же – очікування народів.*

БУТТЯ 49:10

Історія падіння й піднесення Йосифа через гріхи його братів і з допомогою руки Божої переповнена наукою про шляхи Божі і (видимі!) манівці нашого життя. Ця історія містить один з найвідоміших біблійних висловів. Вона осяяла світлом стражденної розради тисячі трагедій: ви хотіли мені зла, однак Бог повернув це на добро. Отим «ви» у цьому реченні може бути всякий, хто чинить вам будь-яку кривду, і навіть сам диявол. Ми побачимо зрештою, що ця історія приведе нас до Того, Хто зазнав найбільшої кривди від рук Своїх ворогів, щоб усю цю наругу й страждання Бог повернув на добро – безмежне добро.

Ізраїль, народ завіту

Перед тим як подивитися на останні розділи Книги Буття і згадати історію Йосифа, приголомшливого гріха його братів та глобальне значення, що все це мало для слави Ісуса Христа, повернімося до Буття 12. Бог за Своїм вільним волевиявленням обрав Аврама з усіх народів світу, піднісши йому дар благодаті. У Бутті 12:2-3 Бог складає йому обітницю: «І зроблю тебе великим народом, і поблагословлю тебе, звеличу твоє ім'я – і ти будеш благословенним. Я поблагословлю тих, які благословляють тебе, а тих, які проклинають тебе, – прокляну; і благословенні будуть у тобі всі племена землі». Таким був початок народу Ізраїлю, з якого Ісус Христос, Син Божий, прийде у цей світ, щоб спасти нас від наших гріхів.

Чотириста років!

Тоді, у Бутті 15, Бог офіційно вступає в завіт з Аврамом. Для цього Він використовує незвичайний символічний акт і дивовижні слова (Буття 15:13-16):

І було сказано Аврамові: Тож неодмінно знай, що твої нащадки будуть чужинцями – житимуть не на власній землі; їх зроблять рабами, заподіють їм зло і гнобитимуть їх чотириста років. Та над народом, якому будуть рабами, Я здійсно суд. І після того вони прийдуть сюди з великим майном. ... А четверте покоління повернеться сюди, бо сьогодні ще не наповнилася міра беззаконня аморейців.

Тож на самому початку свого союзу з обраним народом Бог передбачає його 400-літнє перебування в Єгипті й тоді повернення до обітованої землі. «І гнобитимуть їх чотириста років». Він наводить дивну причину того, чому вони мусять прийти через чотири століття (подумайте лишень: чотири століття!), а не успадкувати землю тепер, у вірші 15: «Сьогодні ще не наповнилася міра беззаконня аморейців».

Коли ізраїльтяни повернуться на чолі з Ісусом Навином через чотириста років, щоб забрати землю, вони знищать ці народи за наказом Божим. Як нам слід розуміти це? Повторення 9:5 повідомляє нам відповідь Бога: «Це не через твою праведність і не через святість твого серця ти входиш, щоб заволодіти їхньою землею, а через безбожність цих народів Господь вигубить їх перед твоїм обличчям та щоб зберегти завіт, про який Господь поклявся вашим батькам, Авраамові, Ісаакові та Якову». Завоювання обітованої землі – це засуд Божий за повноту століть нечестя.

Після великих утисків

Тим часом Бог каже, що Його народ житиме як чужинець у краю, який не належить йому, тобто в Єгип-

ті, і що його гнітитимуть чотириста років. Отже, таким був Божий задум для Його мандрівного народу – це немов прообраз картини нашого життя на цій землі, доки не потрапимо на небеса. Якщо Бог замислив чотириста років гноблення для свого народу (Буття 15:13) перед приходом в обітовану землю, то нам не слід дивуватися, що Він каже до нас: «Бо ми маємо... через великі утиски увійти до Царства Божого» (Дії 14:22).

Пророцтво сповнилося через приголомшливий гріх

Тож тепер постають питання: як сталося так, що Божий народ опинився в Єгипті? і чого Бог хоче навчити нас про Свої шляхи та Свого Сина цим дивним перебуванням у землі Єгипетській? Відповідь полягає в тому, що Бог сповнив Своє пророцтво через кричущий гріх одинадцяти чоловіків. І через цей гріх Він зберіг не лише Свій завітний народ Ізраїлю, а й генеалогічну гілку, з якої вийшов Лев Юди, щоб спасти народи і правити ними. Ось які великі події стояли на кону в історії Йосифа.

Позбутися сновиди

Тож тепер, повернувшись до Авраама, прослідкуємо розвиток історії аж до Йосифа. Авраам мав сина Ісаака, той мав сина Якова (чиє інше ім'я було Ізраїль), а Яків мав дванадцятьох синів, від яких походять дванадцять племен Ізраїлю. Одному з дванадцяти синів Якова, Йосифу, наснилося два сни – і в обох його одинадцять братів та батьки кланялись йому. Буття 37:8 каже, що брати зненавиділи Йосифа через ці сни. А вірш 11 розповідає, що вони йому заздрили.

І от врешті-решт настав той день, коли вони змогли зігнати гнів на свого брата. Батько послав Йосифа подивитися, чи все гаразд у його братів (Буття 37:14). Ті побачили, що він іде і сказали (вірші 19-20): «Ось іде той сновида. Тому тепер ходімо вб'ємо його! Ми викинемо його в одну з ям і скажемо: Лютий звір загриз його; і побачимо, що буде з його снами». Рувим спробував врятувати Йосифа, але йому це вдалося лише частково, тому що брати вирішили продати Йосифа в рабство каравану ізмаїльців, що прямував до Єгипту (Буття 37:27-28). Взнявши особливий плащ, який той носив, вони вимазали його кров'ю тварини. Так брати переконали батька, що сина зжерли дикі звірі, а самі вирішили, що на цьому все скінчилося.

Як діє невидима рука

Але вони й гадки не мали, що відбувається насправді. І зовсім забули про те, як діє Божа невидима рука. Вони не знали, що саме ця їхня спроба позбутися сновиди здійснить нарешті Йосифові сни. Ох, як же часто Бог діє в такий спосіб! Він бере вчинені руйнівниками гріхи і використовує їх як засіб позбутися самих руйнівників.

Потіфар, в'язниця та провидіння

У Єгипті Йосифа купив Потіфар, євнух фараона і начальник його охорони (Буття 37:36). Йосиф скорився Божому дивному провидінню і вірно служив Потіфарові, здобувши вплив та довіру в його домі. Ви, напевно, гадаєте, що праведним мало б щастя-

ти у всьому. Однак видається, що все якраз навпаки. Дружина Потіфара спробувала спокусити Йосифа, але той утік від розпусти. Тоді відкинута жінка розлютувалася і звела на Йосифа наклеп. Попри свою праведність, він опинився за ґратами.

У в'язниці, так само не розуміючи, чого Бог прагне досягти всім цим лихом, Йосиф вірно служив тюремному начальникові та здобув його повагу й довіру. Завдяки витлумаченню снів фараонових виночерпія і пекаря, Йосифа врешті-решт вивели з в'язниці, щоб він витлумачив також один з фараонових снів. Це тлумачення виявилось правдивим, а його мудрість настільки вразила фараона, що той зробив Йосифа другою людиною в Єгипті. «Ти будеш над моїм домом, – сказав фараон, – і слів з твоїх уст буде слухатися весь мій народ. Тільки престолом я буду вищий за тебе» (Буття 41:40).

Сповнення снів

Точнісінько як і передбачив Йосиф, після семи років достатку на землі Єгипетській настали сім років голоду. Йосиф запобіг голоду в країні, зібравши величезні запаси зерна впродовж семи врожайних років. Зрештою брати Йосифа почули про те, що в Єгипті вдосталь зерна, і попрямували туди по допомогу.

Спершу вони не впізнали свого брата, але потім він відкрився їм. Йосифові було сімнадцять років, коли його продали в рабство (37:2). А коли він назвався братом, йому вже був тридцять один (41:46, 53; 45:6). Минуло двадцять два роки. Брати були приголомшені. Вони спробували позбутися сновиди, але, вчинивши це, насправді здійснили його сні. Врешті-решт брати поклонилися Йосифу, як і побачив він колись у своїх снах.

Зрештою, щоб врятувати їхні життя, Йосиф запросив братів оселитися в Єгипті. Так почалося сповнення давнього пророцтва, що сім'я Аврама пробує чотириста років у Єгипті. Тут знову виникають питання: як все ж сталося так, що Божий народ опинився в Єгипті, сповняючи Божий задум? І чого хоче навчити нас Бог про Свої шляхи та про Свого Сина через ці дивні єгипетські пригоди?

Два біблійні описи

З одного боку, відповідь на запитання, яким чином Божий народ опинився в Єгипті, очевидна. Це сталося внаслідок приголомшливого гріха, що полягав у спробі вбивства, корисливій оборудці з работоргівцями та безсердечному обмані нещасного старого чоловіка. Але як сама Біблія описує таке здійснення Божого пророцтва? Двома способами.

Бог послав Йосифа, щоб зберегти життя

По-перше, у Бутті 45:5 Йосиф каже своїм братам, які страшенно боялися його: «Однак тепер не сумуйте, і хай не здається вам жорстоким, що ви мене сюди продали, бо заради життя Бог послав мене перед вами». Отже, Біблія описує цей кричущий гріх братів, повідомляючи нам, що в такий спосіб Бог послав Йосифа до Єгипту, щоб врятувати саме тих, хто намагався його вбити. «Бог послав мене перед вами».

І щоб ми не подумали, що це лише побічне зауваження, яке майже нічого не важить, читаємо те саме в Псалмі 104:16-17 – тільки цього разу ставки підняті набагато вище. Бог не лише стоїть за діями братів, коли ті посилають Йосифа до Єгипту, а й сам насилає голод: «Він навів

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

голод на землю, знищив усі їхні запаси хліба. А перед ними послав людину: Йосиф був проданий у рабство». Тож нам слід забути про те, що Бог лише *передбачив* голод, який стався сам собою або за діями сатани. Саме Бог наслав цей голод, і Він же приготував визволення. І зробив Він це з допомогою кричущого гріха.

Що людина замислила на зло, Бог повернув на добро

Тож Біблія описує сповнення Божого пророцтва про прихід Його народу до Єгипту, повідомляючи, що Бог *послав Йосифа* перед усіма людьми. Але згодом Біблія говорить про це пророцтво ще й в інший спосіб – значно більш проникливий і радикальний. Брати приходять до Йосифа знов – цього разу після смерті їхнього батька, і вони знову бояться, що він помститься їм. У Бутті 50:19-20 Йосиф каже: «Не бійтеся, адже я – Божий. Ви змовилися проти мене на зло, однак Бог повернув це для мене на добро, аби лише вийшло так, як є сьогодні: щоби прогодувати численний народ».

Другий опис в Біблії сповнення Богом цього пророцтва такий: брати замислили продаж Йосифа на зло, але Бог *повернув це на добро*. Зверніть увагу, що тут не йдеться про те, що Бог *використав* їхнє зло на добро, після того, як вони замислили зло. Вже у самому акті злодіяння було два різних замисли: у своєму гріховному вчинку *вони* замислювали зло, а *Бог* в тому ж самому гріховному вчинку – добро.

Гріх, що рятує життя і веде до Христа

Ось, що ми побачили і будемо зустрічати знову й знову: те, що людина – або диявол – замислює на зло,

Бог замислює заради якогось великого добра. Велике добро, згадане в Бутті 45:5, – це порятунок життя, життя обраного народу, з якого вийде Спаситель світу.

А велике добро, згадане в Бутті 50:20, – це «щоби прогудувати численний народ» – той народ, з якого вийде Месія. Ці два описи Божого задуму, що присутній у гріху братів Йосифа, вказують на глобальний Божий план. Ми бачимо гріх, який рятує життя і народ. Ці події стануть могутнім передвістям слави Христа та здійсненого проти Нього гріха – вбивства, яке також приведе до спасіння.

Погляньмо на три речі в історії Йосифа, які готують нас до того, щоб ми побачили Ісусову славу і збагнули, Ким Він насправді є.

Спасіння приходить через гріх і страждання

Передусім ми бачимо загальний принцип, який знову й знову повторюється в Біблії: Божа спасенна перемога для Його людей часто приходить через гріх та страждання. Брати Йосифа згрішили проти нього, і він постраждав через це. Але у всьому цьому Бог діяв задля спасіння Свого народу – і зокрема й тих, хто намагався знищити спасителя. Той факт, що Ісус пройшов тим саме шляхом, не мав би дивувати аж стількох людей. Те, що проти Нього згрішать і що Він постраждає, коли вестиме Свій народ до спасіння, мало би бути цілком сподіваним з огляду на цей принцип, який зринає знову й знову.

Отже, історія Йосифа та приголомшливого гріха його братів готує нас до майбутньої слави Христа – терпіння, смирення й служіння, які Він виявить, спасаючи саме тих, хто намагався Його позбутися.

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

*Він вмер, страждаючи, за мене, –
За того, хто завдав Йому смертельних мук?
Яка любов! Чому ж Ти, Боже милий,
Заради мене мав іти на смерть?»⁸*

Праведний страждалець

По-друге, історія Йосифа та приголомшливого гріха його братів пропонує нам поглянути на Ісуса не тільки через загальний принцип, що Божа спасенна перемога для Його народу часто приходиться через страждання й гріх. Більш конкретніше, тут ми бачимо страждальця, який потерпає від чужого гріха та при цьому лишається праведним. Йосиф, хоча й не був доконалим, вирізняється в цій історії своєю дивовижною відданістю в будь-яких стосунках.

Навіть під час незаслуженого вигнання він залишається вірним Потіфарові, а також начальникові в'язниці. Буття 39:22: «І начальник в'язниці передав в'язницю та всіх ув'язнених, які були у в'язниці, і все, що там відбувалося, в руки Йосифа».

І якою була винагорода Йосифа? Його оббрехала дружина Потіфара, а виночерпій фараона, чий сон витлумачив Йосиф, невдячно забув про свого товариша по в'язниці, і той перебував за ґратами ще довгих два роки.

Тож суть усієї історії полягає не тільки в існуванні гріха та страждань, через які Божа дія спасає Його народ. Більш конкретна думка в тому, що праведник, навіть попри те, що його зневажали так довго, врешті-решт був виправданий Богом. І хоча інші відкинули цей праведний камінь, Бог зробив його каменем наріжним (див. Матвія 21:42). Виправдання Йосифа стає засобом спасіння його переслідувачів.

⁸Charles Wesley, «And Can It Be That I Should Gain?» (1738).

Ісус Христос є остаточним, найвищим і досконалим праведником (Дії 7:52; 1 Івана 2:1). Іншим здавалося, що Він мусив бути грішником, бо Ісусове життя було настільки важким. Але врешті-решт увесь гріх проти Нього, усі страждання, які Він витерпів у досконалій праведності, привели до Його виправдання і завдяки цьому – до нашого спасіння. Якщо Йосиф дивує нас своєю стійкістю, то Ісус дивує в десять тисяч разів більше, тому що Він спізнав у десять тисяч разів більше страждань, хоча заслужив їх у десять тисяч разів менше. Пройшовши через них, Господь зберіг досконалу стійкість, вірність та праведність.

Не переведеться князь у Юди

У цій історії існують ще й інші паралелі між Йосифом та Ісусом, але ми звернемося тепер до найважливішої речі стосовно Ісуса, яка не має паралелей з Йосифом. Це пророцтво про прихід Ісуса, яке не змогло би сповнитися, якби ці грішні сини Якова загинули під час голоду.

Приголомшливий гріх цих братів став Божим засобом спасіння племені Юди від винищення, щоб Лев з племені Юди, Ісус Христос, зміг народитися, померти, воскреснути та панувати над усіма народами світу. Найкраще це видно в Бутті 49:8-10. Яків, батько Йосифа, має от-от померти. Перед смертю він звертається з пророчим благословенням до всіх своїх синів. Ось що він каже про свого сина Юду:

Юдо, тебе похвалили твої брати; твої руки – на раменах твоїх ворогів. Тобі поклоняться сини твого батька. Юдо, лев молодий, сину мій, ти вийшов із хащі, ліг і заснув: наче лев та подібно до левеняти; хто його розбудить? Не

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

переведеться князь у Юди й володар з його лона, доки не прийде призначене для нього, Він же – очікування народів.

Це пророцтво про прихід останнього царя Ізраїлю, Лева з племені Юди, Месії. Зверніть увагу, що правителі походять з роду Юди, аж поки не прийде незвичайний цар, Якому будуть коритися *всі* народи, а не лише Ізраїль. «Він же – очікування народів».

Це пророцтво сповнилося в Ісусі. Ось як апостол Іван описує Ісусову роль на небі після Його розп'яття та воскресіння:

А один зі старців каже мені: Не плач; ось Лев, Котрий з племені Юди, з кореня Давида, – Він переміг і може зняти сім печатей!... Вони співають нову пісню, проголошуючи: Ти достойний узяти книгу і відкрити її печаті, бо Ти був заколений і викупив нас Богові Своєю кров'ю від усякого покоління і мови, племені й народу. Ти зробив їх царством і священиками для нашого Бога, і вони будуть царювати на землі! (Об'явлення 5:5, 9–10).

Лев з племені Юди – це заколений Агнець

У цьому сповненні пророцтва Якова найвеличнішим є один факт. Лев з племені Юди претендує на послух усіх народів світу, не прагнучи *використати* нашу вину та змусити до послуху, а *взявши* нашу вину за гріх на Себе і давши нам волю любити та хвалити Його, і з радістю слухатися повіки. Лев з племені Юди – це заколений Агнець. Він домагається нашого послуху, прощаючи наші гріхи та роблячи Свій по-

6: Проданий Йосиф і Син Божий

слух – Своєю досконалою праведністю – основою для прийняття нас Богом. Завдяки цьому станомі безмірної безпеки й радості, якого Він домігся Своїм стражданням, праведністю, смертю та воскресінням, Ісус завойовує наш вільний і радісний послух.

Розповідь про Йосифа – це історія праведника, проти якого вчинено гріх і який страждає, щоб плем'я Юди вижило та щоб з цього племені вийшов Лев, Який виявиться Левом-Агнцем і через Свої страждання та смерть викупить усі народи, наснаживши їх радісний послух – і навіть тих, які скарали Його на смерть.

Чи домігся Він *вашої* покори?

